

VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS VILNIAUS APSKRITYJE

Širvintų rajono savivaldybės tarybai

Širvintų rajono savivaldybės meri Živilei Pinskiuvienei (kopija)

TEIKIMAS DĖL ŠIRVINTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ APSAUGOS TAISYKLIŲ PAKEITIMO

2017 m. lapkričio 16 d. Nr. 1T-21
Vilnius

Širvintų rajono savivaldybės taryba 2008-09-23 sprendimo Nr. 1-206 „Dėl Širvintų rajono savivaldybės želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Sprendimas) 1 punktu patvirtino Širvintų rajono želdynų ir želdinių apsaugos taisykles (toliau – Taisyklės). Taisyklių 20, 22, 23, 24, 25.1.1, 25.1.3, 25.11, 25.12, 27, 30, 31, 32 punktai neatitinka aukštesnės galios teisės aktų.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punkte įtvirtintas savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principas, kuris reiškia, kad savivaldybės veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus, t. y. turi būti užtikrinamas savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumas. Iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kylantis reikalavimas teisėkūros subjektams paisyti teisės aktų hierarchijos, *inter alia* reiškia, kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytu aukštesnės galios teisės aktuose. Žemesnės galios teisės aktu negalima pakeisti aukštesnės galios teisės akto ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su aukštesnės galios teisės akto normomis. Poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris nebūtų grindžiamas įstatymais. Taigi, teisėtumo principas įpareigoja laikytis teisės aktų hierarchijos ir užtikrinti, kad žemesnės galios teisės aktai atitiktų visų aukštesnės galios teisės aktų reikalavimus.

I. Taisyklių 20 punkte nustatyta, jog saugotinių medžių ir krūmų, augančių ne miškų ūkio paskirties žemėje, kriterijus nustato ir pagal juos saugotiniams priskiria Vyriausybė Aplinkos ministerijos teikimu. Medžiai ir krūmai, augantys Širvintų rajono teritorijoje, ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, jei auga miesto bendro naudojimo teritorijose, kitose miesto valstybinės žemės teritorijose, privačiose žemės valdose mieste (išskyrus vaismedžius, vaiskrūmius, natūraliai išaugusius, atžalinės kilmės krūmus).

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2008-03-12 nutarimu Nr. 206 patvirtinto Kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašą (toliau – Kriterijų sąrašas), kurio 3 punkte nustatė kriterijus, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams jeigu jie atitinka bent vieną iš šių kriterijų:

3.1. auga kurortų apsaugos zonoje, išskyrus privačias namų valdas, mėgėjiškų sodų teritorijų individualius sodo sklypus, deklaruotus laukus;

3.2. *auga kultūros paveldo objektų teritorijoje ir jos apsaugos zonoje, išskyrus natūraliai išaugusius medžius;*

3.3. *auga geležinkelio želdinių apsaugos zonoje, išskyrus medžius ir krūmus, kurie kelia pavojų eismo saugai ir auga elektros tiekimo, ryšių ir signalizacijos įrenginių apsaugos zonoje ar yra aukštesni už nuotolį nuo medžių iki pirmojo bėgio;*

3.4. *auga vietinės reikšmės kelių kelio juostos dalyje už kelio pylimo pado, iškasos ar kelio griovio išorinio krašto, taip pat kelio apsaugos zonoje už kelio juostos ribos, išskyrus medžius ir krūmus, kurie kelia pavojų saugiam eismui ir kelio naudojimui ir (arba) auga deklaruotuose laukuose;*

3.5. *auga aerodromų apsaugos zonoje (išskyrus aerodromo teritoriją), išskyrus medžius ir krūmus, kurie kelia pavojų skrydžių saugai ir aviacijos saugumui;*

3.6. *auga gamybinių ir kitų objektų sanitarinėje apsaugos zonoje, išskyrus augančius deklaruotuose laukuose;*

3.7. *auga miestų, miestelių bendro naudojimo teritorijose ir miestų kitose valstybinės žemės teritorijose, nenurodytose 3.1–3.6 punktuose, išskyrus Neringos savivaldybės fizinių ir juridinių asmenų išnuomotą valstybinę žemę prie nuosavybės teise priklausančių pastatų;*

3.8. *auga kaimų bendro naudojimo teritorijose, mėgėjiškų sodų teritorijų bendro naudojimo žemėje, išskyrus augančius paviršinių vandens telkinių apsaugos zonoje;*

3.9. *auga privačiose žemės valdose miestuose ir miesteliuose, išskyrus augančius paviršinių vandens telkinių apsaugos zonoje, privačiose namų valdose ir mėgėjiškų sodų teritorijų individualiuose sodo sklypuose;*

3.10. *auga valstybinėje ir privačioje žemėje kaime, išskyrus paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostas: vietiniai medžiai – ąžuolai, uosiai, klevai, liepos, miškinės obelys, miškinės kriaušės, guobos, vinkšnos, skirpstai, baltieji ir trapieji gluosniai, išskyrus augančius privačiose namų valdose ir deklaruotuose laukuose;*

3.11. *auga valstybinėje ir privačioje žemėje kaime ir deklaruotuose laukuose: beržai, eglės ir pušys, didesnio kaip 20 centimetrų skersmens (1,3 metro aukštyje), išskyrus augančius privačiose namų valdose ir mėgėjiškų sodų teritorijų individualiuose sodo sklypuose;*

3.12. *auga deklaruotuose laukuose: ąžuolai, uosiai, klevai ir liepos, didesnio kaip 20 centimetrų skersmens;*

3.13. *auga paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose: ąžuolai, beržai, klevai ir uosiai, didesnio kaip 8 centimetrų skersmens, kiti medžiai, didesnio kaip 16 centimetrų skersmens, išskyrus numatytus iškirsti pagal parengtus gamtotvarkos planus, pakrančių (šlaitų) tvarkymo projektus, taip pat medžius, augančius vidaus vandenių kelių navigacijos ženklų veikimo zonoje ir deklaruotuose laukuose.*

Pažymėtina, jog teisėkūroje turi būti vadovaujama aiškumo principu (Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punktas), reiškiančiu, jog teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti *logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas*. Iš Taisyklių 20 punkte nustatyto reglamentavimo nėra neaišku ar į miesto bendro naudojimo teritorijas, kitas valstybinės žemės teritorijas patenka ir Kriterijų sąrašo 3.1- 3.6 punktuose nustatytos išimtys, pagal kurias būtent medžiai ir krūmai turėtų būti priskirtini saugotinais, jeigu jie atitinka tuose punktuose nurodytus kriterijus, pvz. auga vietinės reikšmės kelių kelio juostos dalyje už kelio pylimo pado, iškasos ar kelio griovio išorinio krašto, taip pat kelio apsaugos zonoje už kelio juostos ribos (3.4 p.), gamybinių ir kitų objektų sanitarinėje apsaugos zonoje (3.6 p.) Taip pat Taisyklių 20 punkte nėra aptarti ir kiti Kriterijų sąrašo 3.8-3.13 punktuose numatyti kriterijai, pagal kuriuos medžiai ir krūmai yra priskirtini saugotiniams. Todėl kyla abejonės ar visi medžiai ir krūmai, kurie atitinka bent vieną Kriterijų sąrašo nustatytą kriterijų, pagal Taisyklių 20 punkte nustatytą reglamentavimą yra priskirti saugotiniams, ar atvirkščiai, į Kriterijų sąrašą nepatenkantys medžiai ir krūmai pagal Taisyklių 20 punktą yra priskirtini saugotiniams.

Įvertinus tai, yra sukuriamas teisinio reglamentavimo dviprasmiškumas ir neaiškumas, todėl darytina išvada, jog Taisyklių 20 punktas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto aiškumo principo.

II. Taisyklių 22 punktą išvardinti subjektai, kuriems išduodami leidimai, t. y. žemės ar želdynų ir želdinių savininkams ir valdytojams ar jų įgaliotiems asmenims vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintu saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašu.

Želdynų įstatymo 20 straipsnio 3 dalis numato, kad saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejus, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarką nustato Aplinkos ministerija. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-31 įsakymu Nr. D1-87 patvirtintų Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 1 punktą reglamentuoja, jog Aprašas nustato saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, šių darbų vykdymo, leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarką. Aprašo 2 punktą numato, kad Aprašas taikomas fiziniams ir juridiniams asmenims, norintiems nukirsti, persodinti ar kitaip pašalinti saugotinius medžius ir krūmus. Juo vadovaujasi savivaldybės, išduodamos leidimus šiems darbams atlikti ir nustatyti saugotinių medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarką.

Aprašo 13 punkte reglamentuojama leidimų išdavimo tvarka. Aprašo 13.1 punkte nurodyta, jog želdynų ir želdinių savininkas ar valdytojas (įskaitant ir seniūnijas), kitas fizinis ar juridinis asmuo pateikia savivaldybei argumentuotą nustatytos formos prašymą saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo darbams. Taigi, vadovaujantis Aprašo 13.1 punktu, leidimai saugotinių medžių ar krūmų kirtimui, persodinimui ar kitokiems pašalinimo darbams gali būti išduodami bet kuriam fiziniam ar juridiniam asmeniui. Tuo tarpu Taisyklių 22 punktą nepagrįstai susiaurino asmenų, turinčių teisę gauti leidimą, sąrašą, tuo pačiu apribojo kitų asmenų teisę teikti prašymus dėl leidimo išdavimo. Taigi, atsižvelgiant į tai, kad leidimų kirsti ar kitaip šalinti saugotinius medžius išdavimo tvarka yra nustatyta Aplinkos ministro įsakymu ir ši tvarka yra privaloma savivaldybių institucijoms, kurios savo sprendimais negali nustatyti kitokio teisinio reglamentavimo, jį susiaurinti ar išplėsti, darytina išvada, kad Taisyklių 22 punktą ta apimtimi, kuria nustato baigtinį sąrašą asmenų, kuriems išduodamas leidimas, neatitinka Želdynų įstatymo 20 straipsnio 3 dalies, Aprašo 13.1 punkto nuostatų, o kartu ir teisėtumo principo.

III. Taisyklių 23 punktą nustato atvejus, kada leidimo medžių ir krūmų kirtimui ar kitokiam pašalinimui nereikia:

- 23.1. *vaismedžiams, vaiskrūmiams;*
- 23.2. *želdiniams, kai jie auga ant pastatų stogų, pamatų ar kitų jo dalių;*
- 23.3. *kapinėse (individualiose kapavietėse) želdinių savininko pasodintoms tujoms, kadagiams ir kitiems žemaūgiams dekoratyviniams spygliuočiams;*
- 23.4. *neturint leidimo (jis išduodamas per 5 darbo dienas, įvykdžius darbus) galima šalinti (kirsti) vėjo, sniego, žaibo ar dėl kitų priežasčių išverstus, nulaužtus medžius, genėti medžius, kai kelia pavojų žmonėms, pastatams ir statiniams ar eismui.*

Atsižvelgiant į tai, kad atvejai, kada nereikia leidimo saugotinių medžių ir krūmų kirtimui ar kitokiam pašalinimui, yra nustatyti Aprašo 10 punkte, o savivaldybės tarybai nesuteikti įgaliojimai savo sprendimu pakeisti – susiaurinti ar išplėsti – Aprašo nuostatų, darytina išvada, kad Taisyklių 23 punktą privalo atitikti Aprašo 10 punkte nustatytus atvejus. Aprašo 10 punktą numato, jog leidimo medžių ir krūmų kirtimui ar kitokiam pašalinimui, genėjimui nereikia šiais atvejais:

- 10.1. *kai jie auga:*
 - 10.1.1. *vandens telkiniuose, grioviuose, pylimų (polderių) ir griovių (išskyrus sureguliuotas upes ir upelius) šlaituose;*
 - 10.1.2. *ant įrašytų į melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitą: slenksčių, greitviečių, vandens pralaidų, drenažo rinktuvų ir sausintuvų, siurblių, tvenkinių žemės užtvankų, pylimų, drėkinimo vamzdinių, šulinių, vandens nuleistuvų, siurblių ir 15 m atstumu nuo jų pakraščio, grioviuose ir jų šlaituose (išskyrus sureguliuotas upių vagas), griovio priežiūros juostoje;*
 - 10.1.3. *ant pastatų stogų, pamatų ar kitų jo dalių;*

10.1.4. kapavietėse (suderinus su kapinių priežiūrą vykdančia organizacija ar atsakingu asmeniu), išskyrus kultūros paveldo objektų teritorijas;

10.2. invazinėms medžių rūšims, įrašytoms į *Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašo patvirtinimo“*;

10.3. formuojant gyvatvores ir karpant medžių šakas kelio ženklų veikimo zonose.

Įvertinus Taisyklių 23 punkte nustatytus atvejus ir Aprašo 10 punkte nustatytus atvejus, konstatuotina, jog Taisyklių 23 punkte nėra nustatyti Aprašo 10.1.1, 10.1.2, 10.2 bei 10.3 punktuose nustatyti atvejai. Todėl darytina išvada, kad Taisyklės, ta apimtimi, kuria nėra nustatyti visi Aprašo 10 punkte reglamentuojami atvejai, kada nereikia leidimų kirsti/šalinti saugotinus medžius ir krūmus, neatitinka Aprašo 10.1.1, 10.1.2, 10.2, 10.3 punktų, o tuo pačiu ir Želdynų įstatymo 20 straipsnio 3 dalies nuostatų bei teisėtumo principo.

Pažymėtina, kad Taisyklių 23.3 punkte numatyta, jog leidimo medžių ir krūmų kirtimui ar kitokiam pašalinimui nereikia, kai želdinių savininko pasodintos tujos, kadagiai ir kiti žemaūgiai dekoratyviniai spygliuočiai auga kapinėse (individualiose kapavietėse), tačiau Aprašo 10.1.4 punktas nenumato, jog yra būtina gauti leidimą, kai yra šalinami medžiai ir krūmai kapavietėse, išskyrus kultūros paveldo objektų teritorijas, tik numato reikalavimą suderinti tai su kapinių priežiūrą vykdančia organizacija ar atsakingu asmeniu). Todėl Taisyklių 23.3 punktas ta apimtimi, kuria riboja kitų želdinių šalinimą kapavietėse, neatitinka Aprašo 10.1.4 punkto ir apsunkina asmenų teisę į medžių ar krūmų kirtimą kapavietėse.

Atkreiptinas dėmesys į tai, jog siekiant teisinio aiškumo, Taisyklių 23 punkte neturi būti įrašomi vaismedžiai ir vaiskrūmiai, t. y. medžiai ir krūmai, kurie nėra priskiriami saugotiniams apskritai.

IV. Taisyklių 24 punkte išvardinti leidimų saugotinų medžių ir krūmų kirtimui išdavimo atvejai. Šis punktas ta apimtimi, kuria yra susiaurinti neatlygintinai kertamų saugotinų medžių ir krūmų atvejai, t. y. nėra numatyta galimybė kirsti saugotinus medžius ir krūmus tais atvejais, kai jie yra: išpuvę (išskyrus atvejus, kai nėra pavojingi žmonėms, pastatams, eismui ir labai svarbūs biologinės įvairovės požiūriu) (Aprašo 4.3 p.), auga ant pastatų stogų, pamatų ar kitų dalių (Aprašo 4.9.), auga pylimo (polderių) šlaituose, melioracijos griovių (išskyrus sureguliuotas upes ir upelius) šlaituose ir jų apsaugos juostose (Aprašo 4.10 p.), auga ant piliakalnių, pilkapių (Aprašo 4.12 p.), ar kai šalinamos saugotinų medžių, pasvirusių didesniu kaip 45°kampu, storosios šakos (Aprašo 4.19 p.) neatitinka Aprašo 4 punkto.

Taisyklių 24.4 punktas taip pat numato, jog leidimai saugotinų medžių ir krūmų kirtimui išduodami, kai šie auga kapinėse, pažeistomis gyvybinėmis funkcijomis ir gadina paminklus, antkapius, kapinių tvorą. Tuo tarpu Aprašo 4.11 punktas numato, kad gali būti kertami (šalinami) visi saugotini medžiai ir krūmai, augantys kapinėse, jeigu jie gadina paminklus, antkapius, kapinių tvorą, t. y. Aprašo 4.11. punktas jokių papildomų sąlygų tokių medžių ir krūmų šalinimui nenumato. Todėl Taisyklių 24.4. punktas, ta apimtimi, kuria išplečia reikalavimus kapinėse augančių saugomų medžių ir krūmų šalinimui ir kartu tą riboja, neatitinka Aprašo 4.11 punkto.

V. Taisyklių 25 punktas reglamentuoja leidimų išdavimo tvarką. Taisyklių 25.1.1 punkte nurodyta, jog privačių valdų savininkai ir valdytojai, norėdami savo sklype iškirsti želdinius (saugotinus ar nesaugotinus), pateikia nustatytos formos prašymą miesto teritorijoje – savivaldybei, seniūnijos teritorijoje – seniūnijai. Saugotiniams želdiniams išduodamas leidimas nustatyta tvarka.

Želdynų įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, jog *želdynų ir želdinių savininkai ir valdytojai turi teisę privačioje žemės valdoje esančius želdynus ir želdinius, kurie teisės aktais nėra priskirti saugotiniams, tvarkyti savo nuožiūra, nepažeidžiant kaimyninių žemė sklypų ir namų valdų savininkų, valdytojų ar naudotojų interesų*. Aprašo 13.1 punktas numato, jog *želdynų ir želdinių savininkas ar valdytojas (įskaitant ir seniūnijas), kitas fizinis ar juridinis asmuo pateikia savivaldybei argumentuotą nustatytos formos prašymą saugotinų medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo darbams*. Taigi Taisyklių 25.1.1 punktas, ta apimtimi, kuria nepagrįstai nustato įpareigojimą privačių valdų savininkams ar valdytojams teikti prašymus savivaldybei/seniūnijai, norint iškirsti želdinius, kurie nėra saugotini (pvz. vaismedžius,

vaiskrūmius), ir nepagrįstai apsunkina želdinių, kurie nėra saugotini, šalinimą privačiose valdose, neatitinka Želdynų įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 1 punkto ir Aprašo 13.1 punkto nuostatų.

Taisyklių 25.1.3 punktas numato, jog daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų bendrijų pirmininkų, daugiabučių gyvenamųjų namų administratorių prašymai kirsti geros būklės, nekeliančius pavojaus želdinius, nagrinėjami tada, kai kartu su prašymu pateikiama susirinkimo protokolo kopija arba jo išrašas, patvirtinantis, kad daugiau kaip 51 % namo gyventojų savininkų pritaria šiam prašymui (išimtis gali būti padaryta atsižvelgus į vasaros metu kambariuose atliktus apšvietimo tyrimus, kurie neatitinka galiojančių normų). Ši nuostata be jokio teisinio pagrindo susiaurina asmenų, turinčių teisę kreiptis dėl leidimo išdavimo šalia daugiabučių augančių saugotinių želdinių kirtimo, genėjimo ar kitokio patvarkymo, sąrašą, ir tuo pačiu apriboja kitų asmenų (įskaitant ir daugiabučio namo bendraturčio) teises teikti prašymus dėl leidimo išdavimo. Be to atkreiptinas dėmesys ir į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.85 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, numatančias, kad ne visais atvejais sprendimų priėmimui reikalinga butų ir kitų patalpų savininkų balsų dauguma, t. y. 51 proc. balsų. Todėl reikalavimas turėti daugiau kaip 51 proc. namo gyventojų savininkų pritarimą taip pat nepagrįstai ir neproporcingai apsunkina daugiabučių gyvenamųjų namų butų ir kitų patalpų savininkų teisių įgyvendinimą.

Taigi, atsižvelgiant į tai, kad leidimų kirsti ar kitaip šalinti saugotinus medžius išdavimo tvarka yra nustatyta Aplinkos ministro įsakymu ir ši tvarka yra privaloma savivaldybių institucijoms, kurios savo sprendimais negali nustatyti kitokio teisinio reglamentavimo, jį susiaurinti ar išplėsti, darytina išvada, kad Taisyklių 25.1.1 ir 25.1.3 punktai ta apimtimi, kuria numato prašymų teikimą ir dėl želdinių, kurie nėra priskirtini saugotiniams, kirtimo privačiose valdose bei apriboja kitų asmenų teisę teikti prašymus dėl leidimo išdavimo saugotinių medžių ir krūmų kirtimui, genėjimui ar kitokiam pertvarkymui, prieštarauja Želdynų įstatymo 20 straipsnio 3 daliai, Aprašo 13.1 punktui, o kartu ir teisėtumo bei įstatymo viršenybės principams.

Taisyklių 25.11 punkte nustatyta, jog savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas asmuo leidimą išduoda jo nederindamas, jei nustatyta tvarka parengtuose ir patvirtintuose detaliuosiuose ir specialiuosiuose planuose, atskirtųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektuose, saugomų teritorijų planavimo dokumentuose yra pateikti duomenys apie kertamų ar pertvarkomų medžių ir krūmų rūšinę sudėtį, skaičių bei jų augimo vietas ir šie dokumentai yra nustatyta tvarka suderinti su Aplinkos ministerijos Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamentu. Tuo tarpu Aprašo 13.6 punkte nurodyta, kad *leidimas nederinamas, jei nustatyta tvarka parengtuose ir patvirtintuose detaliuosiuose ir specialiuosiuose planuose, atskirtųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektuose, saugomų teritorijų planavimo dokumentuose yra pateikti duomenys apie kertamų ar pertvarkomų medžių ir krūmų rūšinę sudėtį, skaičių bei jų augimo vietas ir šie dokumentai yra nustatyta tvarka suderinti su Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentu ir saugomos teritorijos direkcija, kai kertami ar pertvarkomi saugomoje teritorijoje, turinčioje direkciją, augantys medžiai ir krūmai*. Taigi Taisyklių 25.11 punktas ta apimtimi, kuria susiaurinamas reikalavimų sąrašas atvejams, kada nederinant išduodami leidimai, neatitinka Aprašo 13.6 punkto.

Taisyklių 25.12 punkte nustatyta, jog leidimas arba motyvuotas atsisakymas jį išduoti pateikiamas per 30 kalendorinių dienų (išskyrus atvejus, kai atliekama ekspertizė) nuo raštiško želdynų ar želdinių savininko ar valdytojo, kito fizinio ar juridinio asmens prašymo pateikimo dienos ir galioja vienerius metus nuo jo išdavimo datos. Tačiau Aprašo 13.8 punkte nustatyta, jog *leidimas išduodamas per 30 darbo dienų nuo prašymo pateikimo dienos ir galioja vienerius metus nuo jo išdavimo*. Todėl Taisyklių 25.12 punktas, ta apimtimi, kuriame nustatytas kitoks leidimų išdavimo terminas, bei nustatyta išimtis, kada šis terminas netaikomas, neatitinka Aprašo 13.8 punkto. Pažymėtina, kad leidimų kirsti/ šalinti saugotinus medžius ir krūmus išdavimo tvarka, kurioje nustatytas konkretus terminas per kurį privalo būti išduotas šis leidimas yra nustatyta Aplinkos ministro įsakymu ir ši tvarka yra privaloma savivaldybių institucijoms ir jos negali jo pakeisti, taigi, ir nustatyti ilgesnį terminą nei numato aukštesnės galios teisės aktai. Savivaldybės institucijos privalo veikti savo kompetencijos ribose ir jų priimti teisės aktai privalo atitikti aukštesnės galios teisės aktų reikalavimus.

VI. Taisyklių 27 punktą reglamentuoja saugotinių medžių ir krūmų persodinimą. Šiame punkte nurodyta, jog saugotinių medžių ir krūmų persodinimas gavus leidimą vykdomas išimtiniais atvejais: platinant gatves, vykdant statybos ir kitus darbus:

27.1. *Medžiai ir krūmai persodinami užsakovo lėšomis Savivaldybės administracijos nurodytoje vietoje.*

27.2. *Saugotinių medžių ir krūmų persodinimo darbai vykdomi pagal parengtą ir patvirtintą želdinių tvarkymo projektą ar schemą.*

27.3. *Persodinami sveiki, gerai išsivystę, be mechaninių pažeidimų medžiai, ne storesni kaip 25 cm diametro (1,3 m aukštyje). Persodintus medžius privaloma 3 metus prižiūrėti.*

Tuo tarpu Aprašo 6 punktą nustato, jog saugotinių medžių ir krūmų persodinimas vykdomas išimtiniais atvejais: platinant gatves, vykdant statybos ir kitus darbus:

6.1. *medžiai persodinami su žemės gumulu, kurio diametras 2,0 x 2,0 m ir 2,4 x 2,4 m;*

6.2. *saugotinių medžių ir krūmų persodinimo darbai vykdomi pagal nustatytą tvarką parengtą ir patvirtintą želdinių tvarkymo projektą ar schemą;*

6.3. *persodinami sveiki, gerai išsivystę, be mechaninių pažeidimų, šalčio plyšių ir persodinimą pakeliantys medžiai, ne storesni kaip 25 cm diametro (1,3 m aukštyje). Ypač vertingi medžiai gali būti ir didesnio diametro, prieš tai paruošti persodinimui;*

6.4. *persodinant laja apipjaustoma, sutrumpinant šonines šakas (išskyrus ąžuolą, beržą ir spygliuočius). Persodinamų medžių apatinės skeletinės šakos turi būti išsidėsčiusios ne aukščiau kaip 3–4 m;*

6.5. *dėl sumažėjusio medžių dekoratyvumo ir jų virtimo grėsmės esant stipriam vėjui, medžiai persodinami į atokesnes nuo žmonių ir transporto judėjimo vietas ar į medelynus tolimesniam auginimui (formuojant juose medžių lają ir šaknų sistemą). Persodintus medžius privaloma 3 metus prižiūrėti.*

Atsižvelgiant į tai, kad saugotinių medžių ir krūmų persodinimo tvarka yra nustatyta Aplinkos ministro įsakymu ir ši tvarka yra privaloma savivaldybių institucijoms, darytina išvada, kad Taisyklių 27 punktą, ta apimti, kuria susiaurinama (neįrašyti Aprašo 6.1, 6.4 ir 6.5 punktuose nustatyti reikalavimai) bei keičiama saugotinių medžių ir krūmų persodinimo tvarka (27.3 punkte), prieštarauja Želdynų įstatymo 20 straipsnio 3 daliai, Aprašo 6 punktui, o kartu ir teisėtumo bei įstatymo viršenybės principui.

VII. Želdynų įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad želdynai kuriami, želdiniai veisiami vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais, želdynų tvarkymo ir kūrimo projektais ir Aplinkos ministerijos patvirtintomis Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklėmis. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-12-29 įsakymu Nr. D1-717 patvirtintų Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklių (toliau – Medžių veisimo taisyklės) 8 punkte nustatyti atvejai, kada medžius ir krūmus draudžiama veisti:

8.1. *vietose, kuriose Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose įrašytas draudimas sodinti medžius ar krūmus;*

8.2. *melioracijos griovių ir vandens telkinių dugnuose, melioracijos griovių ir pylimų šlaituose;*

8.3. *kapavietėse ir kapinėse nesuderinus su savivaldybe ar seniūnija, išskyrus krūmus iki 1 m aukščio;*

8.4. *valstybinėje žemėje, nesuderinus su savivaldybe ar seniūnija arba tos žemės valdytoju, naudotoju ar neturint įgaliojimų tame sklype tvarkyti želdinius.*

Tuo tarpu Taisyklių 30 punkte numatyta, jog medžius ir krūmus draudžiama veisti apsaugos juostose ir zonose, nurodytose Vyriausybės nutarimu patvirtintose specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, o 31 punkte – kapavietėse ir kapinėse be specialaus projekto.

Atsižvelgiant į tai, kad minėtų reikalavimų nustatymas priskiriamas ne savivaldybės tarybos, o Aplinkos ministerijos kompetencijai, darytina išvada, kad savivaldybės tarybos Taisyklėse nustatyti reikalavimai medžių ir krūmų veisimui privalo atitikti Medžių veisimo taisyklėse nustatytus reikalavimus. Taigi Taisyklių 30 punktą ta apimtimi, kuria savivaldybės taryba nenumatė atvejų, kuriuose draudžiama veisti medžius ir krūmus sąrašą, t. y. draudimo medžius ir krūmus veisti melioracijos griovių ir vandens telkinių dugnuose, melioracijos griovių ir

pylimų šlaituose (8.2 p.), valstybinėje žemėje, nesuderinus su savivaldybe ar seniūnija arba tos žemės valdytoju, naudotoju ar neturint įgaliojimų tame sklype tvarkyti želdinius (8.4 p.), bei 31 punktą ta apimtimi, kuria nenumatė išimties iš nustatytų draudimų kapavietėse ir kapinėse sodinamiems krūmams iki 1 m. aukščio, neatitinka Medžių veisimo taisyklių 8 punkto nuostatų.

VIII. Taisyklių 32 punktą nustato, jog pertvarkant želdinius nuo kaimyninių sklypų ribų ir gatvės raudonosios linijos medžių ir krūmų sodinimo atstumai turi būti:

32.1. krūmų ir gyvatvorių – ne mažiau kaip 1 m;

32.2. žemaūgių medžių, išaugančių ne daugiau kaip iki 3 m aukščio – 2 m;

32.3. kitų medžių – 3 m;

32.4. formuojant gyvatvorę, jos aukštis sklypo šiaurės, šiaurės rytų ar šiaurės vakarų pusėje turi būti ne didesnis kaip 1,3 m.

Taisyklių 32.1 ir 32.3 punktai neatitinka Medžių veisimo taisyklių 5.5.1 punkto, kuris nustato, jo medžiai ir krūmai be kaimyninio sklypo savininko, valdytojo ar įgalioto asmens sutikimo raštu veisiami: *medžiai iki 3 m aukščio ir krūmai, užaugantys iki 3 m, – ne arčiau kaip 2 m, kiti medžiai – ne arčiau kaip 3 m, šiaurinėje (tarp (>)315° ir (<)45°) sklypo pusėje – ne arčiau kaip 5 m, kiti krūmai – ne arčiau kaip 1 m atstumu nuo kaimyninio sklypo ribos ir tokiu atstumu vienas nuo kito, kad tarp užaugusių medžių lajų ar krūmų išorinių stiebų būtų ne mažesnis kaip 1 m atstumas*, kadangi savivaldybės taryba visiems krūmams, neatsižvelgiant į jų aukštingumą, nustatė vienodą (ne mažiau kaip 1 m) sodinimo atstumą, nors krūmai, užaugantys iki 3 m, gali būti sodinami ne arčiau kaip 2 m atstumu nuo kaimyninių sklypų ribos, o taip pat nenumatė, kad šiaurinėje (tarp (>)315° ir (<)45°) sklypo pusėje tokius medžius galima sodinti ne arčiau kaip 5 m atstumu nuo kaimyninio sklypo ribos.

Taisyklių 32.4 punktą neatitinka Medžių veisimo taisyklių 5.5.2 punkto, kuriame nurodyta, jog gyvatvorė – *ne arčiau kaip 1 m atstumu nuo kaimyninio sklypo ribos ir formuojama ne aukštesnė kaip 1,3 m, išskyrus pietinę (tarp 135° ir 225°) sklypo pusę, kur gyvatvorė gali būti iki 2 m aukščio*, nes savivaldybės taryba gyvatvorės aukštį apribojo tik sklypo šiaurės, šiaurės rytų ar šiaurės vakarų pusėse, nors apribojimai turi būti nustatyti ir sklypo pietrytinėje bei pietvakarinėje pusėse, taip pat nenumato išimties pietinėje (tarp 135° ir 225°) sklypo pusėje, kurioje gyvatvorės aukštis gali būti iki 2 metrų.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Taisyklių 32 punktą neatitinka Medžių veisimo taisyklių 5 punkto, o taip pat ir Želdynų įstatymo 22 straipsnio 1 dalies nuostatų.

IX. Atkreipiame Jūsų dėmesį, jog Taisyklių 1 punkte nurodytas teisės aktas – Statybos ir urbanistikos ministerijos 1993-12-15 įsakymas Nr. 214 „Dėl želdinių apsaugos, vykdančios statybos darbus, taisyklių patvirtinimo“ neteko galios nuo 2010-03-19. Todėl turi būti pakoreguotas ir šis punktas, išbraukiant šį negaliojantį teisės aktą.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta bei vadovaudamasi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo (toliau – SAPI) 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, siūlau Širvintų rajono savivaldybės tarybai svarstyti savivaldybės tarybos 2008-09-23 Sprendimo 1 punktu patvirtintų Taisyklių 20, 22, 23, 24, 25.1.1, 25.1.3, 25.11, 25.12, 27, 30, 31, 32 punktų pakeitimo, suderinant su aukštesnės galios teisės aktų nuostatomis, ar panaikinimo klausimą.

Šis teikimas turi būti apsvarstytas artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje (bet ne vėliau kaip per mėnesį) nuo teikimo gavimo dienos. Apie priimtą sprendimą Vyriausybės atstovui turi būti pranešta per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos. Per nustatytą terminą atsisakius teikimą įvykdyti (nepranešus apie teikimo įvykdymą) Vyriausybės atstovas, vadovaudamasis SAPI 5 straipsnio 1 dalies 2 punktu, kreipiasi į atitinkamos kompetencijos teismą dėl tokio administravimo subjekto neveikimo.

Informuoju, jog pagal SAPI 6 straipsnio 1 dalies 5 punktą Vyriausybės atstovas turi teisę nustatyti kitą nurodytų veiksmų įvykdymo terminą, jeigu gautas pagal kompetenciją savivaldybės administravimo subjekto motyvuotas prašymas šį terminą pratęsti.

Pagal SAPI 4 straipsnio 9 dalį meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su šia informacija supažindinti savivaldybės tarybos narius.